



POLICY PAPER

mbi Njohjen dhe Zbatimin e Politikave të Gjelbra të Bashkimit Evropian

Dokument i përgatitur në kuadër të Projektit
Jean Monnet Module

**“Rritja e Njohurive mbi Politikat e BE-së
për Financën e Gjelbër në Sigurime dhe
Vlerësimin e Biznesit – Green FIB”**

Project Website: <https://sustainablefinance.feut.edu.al>



Përmbatja

1. Hyrje.....	3
2. Kuadri i Politikave Evropiane mbi zhvillimin e qëndrueshëm dhe....	4
3. Rëndësia e Financimit të Gjellbër për Shqipërinë	4
4. Kontributi i Projektit Green FIB.....	4
4.1 Integrimi i politikave dhe njohurive të BE-së në fushën e financës së gjellbër në kurrikulat e institucioneve të arsimit të lartë.	5
4.1.1 Integrimi i dimensionit të qëndrueshmërisë ekonomike dhe financave të gjelbra në lëndët ekzistuese.....	5
4.2 Krijimi dhe forcimi i urave të bashkëpunimit ndërmjet akademisë, komunitetit të biznesit dhe institucioneve financiare.....	7
4.2.1 Leksione të hapura	7
4.2.2 Vizita studimore	10
4.2.3 Aktivitete informuese dhe konsultative.....	11
4.3 Kërkimi shkencor.....	19
4.4 Diseminimi.....	20



1. Hyrje

Tranzicioni drejt një ekonomie të gjelbër dhe të qëndrueshme ka transformuar rrënjësisht mënyrën se si bizneset, institucionet financiare dhe autoritetet publike vlerësojnë investimet, rreziqet dhe rritjen ekonomike. Në këtë proces, financimi i gjelbër ka shërbyer si një nga mekanizmat kryesorë për orientimin e burimeve financiare drejt aktiviteteve që kontribuojnë në qëndrueshmërinë mjedisore, sociale dhe ekonomike.

Në kontekstin e Shqipërisë, tranzicioni drejt një ekonomie të gjelbër dhe të qëndrueshme është shoqëruar me sfida të rëndësishme, ndër të cilat veçohet edhe niveli ende i kufizuar i njohurive dhe ndërgjegjësimit mbi përfitimet dhe kostot e zhvillimit të qëndrueshëm. Bizneset, veçanërisht ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, përballen me nevojën për investime të reja dhe përshtatjen e modeleve të tyre të biznesit, ndërkohë që shpesh kanë akses të kufizuar në informacion, ekspertizë teknike, kapacitete profesionale dhe instrumente financiare të përshtatshme për mbështetjen e tranzicionit të gjelbër. Në të njëjtën kohë, mungesa e informacionit dhe e edukimit mbi zhvillimin e qëndrueshëm dhe financën e gjelbër shfaqet edhe te qytetarët, duke ndikuar aftësinë e tyre për të marrë vendime të informuara dhe për të kontribuar në ndryshimin e modeleve të konsumit dhe prodhimit. Kjo situatë nënvizon nevojën për një qasje më gjithëpërfshirëse ndaj edukimit dhe ndërgjegjësimit për zhvillimin e qëndrueshëm, e cila të përfshijë njëkohësisht bizneset, qytetarët, institucionet financiare dhe aktorët publikë.

Me qëllim përmbushjen e kësaj nevoje, në Fakultetin e Ekonomisë të Universitetit të Tiranës u zbatua për 36 muaj, projekti Jean Monnet “Enhancing Knowledge of EU Green Finance Policies in Insurance and Business Valuation – Green FIB”, me referencë 101127129, i financuar nga Komisioni Evropian në kuadër të programit Erasmus+. Projekti synoi rritjen e njohurive mbi politikat e financës së gjelbër të BE-së dhe forcimin e kapaciteteve për menaxhimin e risqeve dhe rritjen e rimëkëmbjes (reziliencës) financiare të bizneseve përmes instrumenteve të politikave të gjelbra të Bashkimit Evropian.

Green FIB i trajtoi politikat e gjelbra financiare të BE-së në mënyrë ndërdisiplinore, duke i lidhur ato me vlerësimin financiar të biznesit, sigurimet, menaxhimin e riskut, investimet dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Nëpërmjet integritit të këtyre çështjeve në kurrikulat universitare, aktiviteteve me studentë, konsultimeve dhe tryezave me ekspertë dhe profesionistë të fushës, si dhe zhvillimit të kërkimit shkencor, projekti kontriboi në rritjen e ndërgjegjësimit dhe nxitjen e zbatimit të praktikave evropiane të gjelbra në kontekstin shqiptar.

Ky dokument në trajtën e një Policy Paper synon të shfrytëzojë mësimet, rezultatet dhe përvojën e akumuluar nga projekti Green FIB për të propozuar rekomandime konkrete për forcimin e financimit të gjelbër dhe të qëndrueshmërisë financiare të biznesit në Shqipëri.



2. Kuadri i Politikave Evropiane mbi zhvillimin e qëndrueshëm dhe financat e gjelbra

Bashkimi Evropian ka vendosur tranzicionin e gjelbër dhe qëndrueshmërinë në qendër të politikave të tij ekonomike dhe financiare. Ky proces ka sjellë ndryshime të rëndësishme në mënyrën se si kapitali mobilizohet, si vlerësohen investimet dhe si menaxhohen rreziqet që lidhen me ndryshimet klimatike dhe faktorët mjedisorë.

Për bizneset, përafrimi me këto zhvillime nënkupton jo vetëm përmbushjen e kërkesave të reja rregullatore, por edhe mundësinë për të përmirësuar konkurrueshmërinë, aksesin në financim dhe qëndrueshmëri afatgjatë.

Në këtë kuadër, financimi i gjelbër nuk duhet të konsiderohet thjesht si një kategori e re e produkteve financiare. Ai përfaqëson një ndryshim më të gjerë në mënyrën se si institucionet financiare dhe bizneset identifikojnë, matin dhe menaxhojnë rrezikun dhe krijojnë vlerë.

3. Rëndësia e Financimit të Gjelbër për Shqipërinë

Shqipëria është e ekspozuar ndaj një sërë rreziqesh klimatike dhe mjedisore, duke e bërë qëndrueshmërinë ekonomike një çështje të rëndësishme të politikave publike.

Ndryshimet klimatike mund të ndikojnë drejtpërdrejt në aktivitetin ekonomik, produktivitetin, vlerësimin e bizneseve dhe aftësinë e tyre për të përmbushur detyrimet financiare. Këto zhvillime krijojnë një lidhje të drejtpërdrejtë ndërmjet riskut mjedisor, riskut financiar dhe stabilitetit të biznesit.

Për këtë arsye, institucionet financiare duhet të jenë në gjendje të identifikojnë dhe vlerësojnë rreziqet mjedisore dhe klimatike gjatë procesit të kreditimit, investimit dhe sigurimit.

Në të njëjtën kohë, bizneset duhet të kenë kapacitetet për të kuptuar se si investimet e gjelbra ndikojnë në vlerën e tyre, në profilin e riskut dhe në aksesin në kapital.

Kjo është një nga fushat ku Green FIB ofron një kontribut të rëndësishëm, duke lidhur politikat evropiane të financimit të gjelbër me vlerësimin financiar të biznesit dhe industrinë e sigurimeve.

4. Kontributi i Projektit Green FIB

Projekti kontribuoi në promovimin e politikave të gjelbra të BE-së dhe në përgatitjen e profesionistëve të së ardhmes përmes një sërë aktiviteteve të fokusuara në rritjen e njohurive, zhvillimin e kapaciteteve dhe ndërgjegjësimin e studentëve dhe palëve të interesuara.



4.1 Integrimi i politikave dhe njohurive të BE-së në fushën e financës së gjelbër në kurrikulat e institucioneve të arsimit të lartë.

4.1.1 Integrimi i dimensionit të qëndrueshmërisë ekonomike dhe financave të gjelbra në lëndët ekzistuese.

“Tregjet e sigurimeve”

Qëllimi i këtij moduli është t’u ofrojë studentëve njohuri mbi konceptet dhe teknikat e avancuara në fushën e sigurimeve. Programi i këtij kursi e trajton sigurimin si një instrument të menaxhimit të riskut, si një kontratë ligjore ndërmjet shoqërisë së sigurimit dhe të siguruarit, si dhe si një shërbim financiar të ofruar nga tregu i sigurimeve dhe të mbikëqyrur nga shteti.

Një vlerë e shtuar e këtij moduli në kuadër të projektit, ishte përfshirja e çështjeve të qëndrueshmërisë të lidhura me industrinë e sigurimeve. Sigurimet mund të luajnë një rol të rëndësishëm në tranzicionin e gjelbër, jo vetëm përmes adoptimit të praktikave të qëndrueshme në aktivitetin e tyre si njësi biznesi, por edhe në funksionin e tyre si subjekte që identifikojnë, vlerësojnë dhe menaxhojnë rreziqet. Përmes produkteve dhe politikave të sigurimit, si dhe mënyrës se si vlerësojnë rreziqet, kompanitë e sigurimit kanë një potencial të madh për të ndikuar në sjelljen e bizneseve dhe të shoqërisë në përgjithësi, duke nxitur adoptimin dhe përdorimin më të gjerë të praktikave të gjelbra. Në këtë mënyrë, sektori i sigurimeve mund të kontribuojë jo vetëm drejtpërdrejt në tranzicionin e gjelbër, por edhe në orientimin e ekonomisë, kompanive dhe qytetarëve drejt modeleve më të qëndrueshme dhe më rezistente ndaj rreziqeve klimatike dhe mjedisore.

Tematikat e këtij moduli janë pasuruar me raste studimore të bazuar në përvojën e vendeve të zhvilluara të Bashkimit Evropian, si edhe janë trajtuar në kontekstin e direktivave dhe legjisllacionit të Bashkimit Evropian në fushën e sigurimeve.

“Vlerësimi financiar i biznesit”

Lënda “Vlerësimi Financiar i Biznesit” ka si qëllim kryesor të shpjegojë rëndësinë e krijimit dhe maksimizimit të vlerës së biznesit, si dhe strategjitë dhe modelet financiare të përdorura për vlerësimin financiar të tij. Studentët u njohën me parimet e krijimit të vlerës dhe mënyrën se si bizneset mund ta rrisnin vlerën e tyre përmes zbatimit të këtyre parimeve gjatë procesit të vendimmarrjes.

Një rëndësi e veçantë iu kushtua jo vetëm vlerësimit të kompanive, si edhe analizave në situata të veçanta si: shkrije dhe blerje, tregje në zhvillim, kompani me rritje të lartë, institucione financiare, por edhe rëndësisë dhe përgatitjes së raportit të qëndrueshmërisë- raportit jo financiar për biznesin.



Direktivat dhe politikat e Bashkimit Evropian lidhur me çështjet e gjelbra kanë një ndikim të rëndësishëm në veprimtarinë e bizneseve dhe, rrjedhimisht, edhe në vlerën e tyre. Një nga objektivat e kësaj lënde ishte pasurimi i njohurive të studentëve dhe ofrimi i aksesit të drejtpërdrejtë në politikat e Bashkimit Evropian lidhur me financimin e gjelbër, përfshirë obligacionet e gjelbra (green bonds), investimet e gjelbra dhe ndikimin e tyre në krijimin e vlerës së biznesit.

Studentët u njohën me parimin “Investimi për të mirën dhe jo vetëm për fitimin”, duke analizuar se si një biznes që investonte në projekte të gjelbra, energji të rinovueshme dhe riciklim mund të bëhej më tërheqës për aksionarët dhe kreditorët që kërkonin strategji afatgjata dhe të qëndrueshme.

Në kuadër të lëndës u trajtuan edhe modelet e qëndrueshme të biznesit, duke marrë në konsideratë Direktivën për Raportimin e Qëndrueshmërisë së Korporatave (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD), Direktivën (BE) 2022/2464 të Parlamentit Evropian, si dhe kërkesat e detyrueshme të Bashkimit Evropian për raportimin e faktorëve ESG, të përcaktuara përmes Standardeve Evropiane të Raportimit të Qëndrueshmërisë (European Sustainability Reporting Standards – ESRS).

Gjithashtu, u analizua ndikimi i taksimit të gjelbër në koston e kapitalit, duke marrë në konsideratë direktivat e Komisionit Evropian të vitit 2021 lidhur me taksimin e gjelbër dhe instrumentet e tjera ekonomike.

Në përfundim të kësaj lënde, studentët ishin në gjendje të llogaritnin vlerën e një biznesi dhe të një institucioni financiar, si dhe të analizonin dhe shpjegonin ndryshimet në vlerën financiare ndërmjet kompanive që kishin investuar në aktivitete të gjelbra dhe të qëndrueshme dhe atyre që nuk kishin ndërmarrë investime të tilla.

4.1.2 Zhvillimi i një kursi të ri intensiv “Green Finance and Sustainable Development”

Çdo vit gjatë zbatimit të projektit është zhvilluar një kurs intensiv mbi financat e gjelbra dhe zhvillimin e qëndrueshëm, i hartuar për studentët e ciklit të parë të studimeve të Fakultetit të Ekonomisë, me synim ofrimin e njohurive bashkëkohore mbi financat e gjelbra dhe zhvillimin e qëndrueshëm, si dy fusha të ndërlidhura ngushtë dhe me rëndësi të veçantë për zhvillimin ekonomik dhe shoqëror të vendit. Duke marrë në konsideratë çënueshmërinë e Shqipërisë ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike, kursi i kushtoi vëmendje të veçantë rëndësisë së investimeve në projekte të gjelbra, energjinë e rinovueshme, eficiencën e burimeve dhe riciklimin, të cilat përbëjnë elemente të rëndësishme për zhvillimin e qëndrueshëm të bizneseve dhe të ekonomisë së vendit në tërësi. Programi i kursit synoi të forconte te studentët të kuptuarit e koncepteve dhe çështjeve kryesore që lidhen me financat e gjelbra, zhvillimin e qëndrueshëm dhe politikat e Bashkimit Evropian në këto fusha. Nëpërmjet trajtimit të literaturës teorike dhe materialeve shkencore bashkëkohore mbi çështjet mjedisore, financat e gjelbra dhe qëndrueshmërinë, studentët zgjeruan njohuritë dhe kompetencat e tyre, duke krijuar një bazë



më të përshtatshme për përgatitjen e temave të diplomës Bachelor në fushën e financave të gjelbra dhe zhvillimit të qëndrueshëm. Gjithashtu, kursi u ofroi studentëve një bazë të qëndrueshme njohurish dhe aftësish që mund të shërbejë si mbështetje për vijimin e studimeve në programe të ciklit të dytë, veçanërisht në ato programe master që trajtojnë dhe promovojnë financat e gjelbra, qëndrueshmërinë dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

Në përfundim të zhvillimit të moduleve dhe të kursit intensiv, *u evidentua* se ai kontribuoi në rritjen e njohurive dhe ndërgjegjësimit të studentëve mbi financat e gjelbra dhe zhvillimin e qëndrueshëm, si dhe në aftësinë e tyre për të kuptuar lidhjen ndërmjet zhvillimit ekonomik, mbrojtjes së mjedisit dhe politikave evropiane. Interesi i studentëve për këto tema dhe mundësia për t'i orientuar drejt kërkimit shkencor dhe temave të diplomës, si dhe praktikave profesionale, evidentuan rëndësinë e vijimit dhe konsolidimit të kësaj iniciative.

Në këtë drejtim, *rekomandohet* përditësimi i vazhdueshëm i përmbajtjes së kursit, rritja e komponentit praktik përmes rasteve studimore dhe projekteve konkrete, forcimi i bashkëpunimit me biznesin dhe institucionet financiare, si dhe integrimi më i gjerë i koncepteve të financave të gjelbra dhe zhvillimit të qëndrueshëm në programet e studimit.

4.2 Krijimi dhe forcimi i urave të bashkëpunimit ndërmjet akademisë, komunitetit të biznesit dhe institucioneve financiare.

Green FIB ka kontribuar në krijimin e urave të bashkëpunimit midis komunitetit akademik dhe kompanive dhe institucioneve financiare. Kjo është realizuar nëpërmjet zhvillimit të aktiviteteve të ndryshme si më poshtë:

4.2.1 Leksione të hapura

Gjatë periudhës së zbatimit të projektit në auditorët e fakultetit të Ekonomisë janë ftuar ekspertë të fushës për të mbajtur leksione të hapura lidhur me praktikatat e zhvillimit të qëndrueshëm të zbatuara në institucionet/kompanitë përkatëse. Me specifika:

Menaxherja e Këshillimit për Riskun pranë Deloitte Albania Ltd, zhvilloi leksione me temë “Rëndësia e ESG-së dhe Angazhimi Evropian për Financën e Qëndrueshme – Raste studimore nga Shqipëria dhe rajoni i Ballkanit”. Prezantimi i saj u përqendrua në rëndësinë e ESG-së për bizneset dhe, veçanërisht, në mënyrën se si bizneset raportojnë në përputhje me direktivat e BE-së që lidhen me financën e qëndrueshme.

Në përfundim të prezantimeve mbi këtë temë dhe të diskutimeve të zhvilluara, u evidentuan përfundimet dhe rekomandimet e mëposhtme:

Përfundime

- *Nevoja për adoptimin e standardeve ESG:* Integrimi i standardeve mjedisore, sociale dhe të qeverisjes (ESG) në veprimtarinë e bizneseve nuk përbën më thjesht një zgjedhje vullnetare, por një domosdoshmëri strategjike për garantimin e konkurrueshmërisë dhe



qëndrueshmërisë afatgjatë. Përmbushja e këtyre standardeve ndikon drejtpërdrejt në përmirësimin e performancës, forcimin e reputacionit dhe rritjen e besueshmërisë së bizneseve përballë investitorëve dhe aktorëve të tjerë të tregut.

- *Ndikimi i direktivave dhe kuadrit rregullator të BE-së:* Bizneset në Shqipëri dhe në rajonin e Ballkanit po përballen gjithnjë e më shumë me nevojën për t'iu përshtatur kërkesave të reja rregullatore të Bashkimit Evropian në fushën e qëndrueshmërisë dhe financës së gjelbër. Në këtë kontekst, transparenca, cilësia dhe saktësia e raportimit të informacionit jofinanciar apo të qëndrueshmërisë po marrin një rëndësi gjithnjë e më të madhe, veçanërisht në funksion të aksesit në tregjet ndërkombëtare, tërheqjes së investimeve dhe sigurimit të burimeve të financimit.
- *Gjendja aktuale në rajon – gjetjet nga rastet studimore:* Analiza e rasteve studimore evidentoi se Shqipëria dhe vendet e Ballkanit ndodhen në një fazë tranzicioni drejt integritetit të praktikave ESG në veprimtarinë e bizneseve. Megjithatë vihet re një interes dhe angazhim në rritje nga ana e biznesve, procesi vijon të shoqërohet me sfida të rëndësishme, ndër të cilat mungesa e të dhënave të standardizuara, kapacitetet e kufizuara teknike dhe nevoja për zhvillimin e ekspertizës së specializuar në fushën e qëndrueshmërisë dhe raportimit ESG.

Rekomandime

- *Forcimi i strukturave dhe kapaciteteve të raportimit:* Bizneset vendase duhet të ndërmarrin në mënyrë proaktive investime për ngritjen dhe forcimin e kapaciteteve të brendshme për mbledhjen, përpunimin, verifikimin dhe raportimin e të dhënave në përputhje me standardet evropiane të financave të qëndrueshme. Një qasje e tillë do të mundësonte përmirësimin e cilësisë dhe transparencës së raportimit, si dhe reduktimin e rrezikut të kufizimit të aksesit në tregjet dhe burimet ndërkombëtare të financimit.
- *Intensifikimi i bashkëpunimit rajonal dhe akademik:* Universitetet, institucionet financiare, bizneset dhe aktorët e tjerë në rajon duhet të forcojnë bashkëpunimin për hartimin dhe ofrimin e programeve të trajnimit, moduleve akademike dhe iniciativave të specializuara në fushën e ESG-së dhe financës së qëndrueshme. Këto iniciativa do të kontribuonin në zhvillimin e kapaciteteve profesionale dhe akademike, në shkëmbimin e praktikave më të mira dhe në mbështetjen e bizneseve gjatë procesit të përshtatjes me kërkesat dhe zhvillimet e reja rregullatore të Bashkimit Evropian.

Drejtoresha e Byrosë Shqiptare të Sigurimit zhvilloi leksione me temë “Sigurimi i Përgjegjësisë dhe Sigurimi i Gjelbër në Tregun Shqiptar të Sigurimeve”. Leksionet u përqendruan në kontratat e sigurimit të përgjegjësisë për bizneset dhe individët, të ilustruara me praktika të tregut të sigurimeve në Shqipëri, si dhe në produktet inovative të “Sigurimit të Gjelbër” të ofruara nga kompanitë shqiptare të sigurimit.

Në përfundim të prezantimeve mbi këtë temë dhe të diskutimeve të zhvilluara, u evidentuan përfundimet dhe rekomandimet e mëposhtme:



Përfundime

- *Rëndësia në rritje e sigurimit të përgjegjësisë:* Kontratat e sigurimit të përgjegjësisë po kthehen në një instrument thelbësor mbrojtjeje si për bizneset ashtu edhe për individët në tregun shqiptar, duke ndihmuar në zbutjen e risqeve ligjore dhe financiare.
- *Mungesa e produkteve të sigurimit të gjelbra:* Disa kompani sigurimi kanë shpallur si prioritet strategjike përgjegjësinë sociale dhe mbrojtjen ndaj mjedist apo shprehin një qasje ndaj ESG-ve, por nuk kanë ofruar akoma produkte të mirëfillta të gjelbra në sigurime.
- *Nevoja për ndërgjegjësim të mëtejshëm:* Pavarësisht gadishmërisë së kompanive të sigurimit për të kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm, kultura e sigurimit të përgjegjësisë dhe ajo e produkteve të gjelbra mbetet ende në faza zhvillimi, çka kërkon një qasje më aktive nga ana e operatorëve.

Rekomandime

- *Zgjerimi dhe promovimi i produkteve inovative:* Kompanitë shqiptare të sigurimit duhet të intensifikojnë përpjekjet për të dizajnuar dhe promovuar produkte të reja të “Sigurimit të Gjelbër”, duke i bërë ato më të aksesueshme dhe tërheqëse për konsumatorët dhe bizneset.
- *Forcimi i kulturës së menaxhimit të riskut:* Institucionet financiare dhe strukturat akademike duhet të bashkëpunojnë për të rritur ndërgjegjësimin e publikut dhe bizneseve mbi rëndësinë e kontratave të përgjegjësisë civile dhe mjedisore si pjesë e qeverisjes së mirë.

Drejtuesi i Njësisë së Menaxhimit Mjedisior pranë ProCredit Bank, zhvilloi një leksione me temë “Financa e Gjelbër: Ndikimi i Financës së Gjelbër në Koston e Kapitalit të Biznesit – Raste Studimore Reale nga ProCredit Bank”. Leksionet u përqendruan në rëndësinë e financës së gjelbër, Marrëveshjen e Gjelbër të BE-së dhe ndikimin e saj në aktivitetet e biznesit, si dhe në qasjen e ProCredit Bank ndaj zhvillimit të qëndrueshëm.

Në përfundim të prezantimeve mbi këtë temë dhe të diskutimeve të zhvilluara, u evidentuan përfundimet dhe rekomandimet e mëposhtme:

Përfundime

- *Ndikimi i financës së gjelbër te kosto e kapitalit:* Financa e gjelbër nuk është vetëm një instrument mbrojtjeje mjedisore, por një faktor kyç ekonomik që ndikon drejtpërdrejt në uljen e koston së kapitalit si dhe rritjen e vlerës, në afatgjatë për bizneset që investojnë në projekte të qëndrueshme.
- *Përfshirja e dispozitave të Marrëveshjes së Gjelbër e BE-së:* Politikat evropiane po transformojnë rrënjësisht mënyrën se si funksionojnë bizneset, duke e bërë përvetësimin e praktikave të gjelbra një kusht për të ruajtur konkurrueshmërinë në treg.
- *Raste studimore (ProCredit Bank):* Rastet studimore treguan se institucionet financiare në Shqipëri, si ProCredit Bank, luajnë një rol të rëndësishëm në orientimin e fondeve drejt



zhvillimit të qëndrueshëm dhe në mbështetjen e bizneseve për t'u përshtatur me standardet e reja.

Rekomandime

- *Orientimi i investimeve të bizneseve drejt efijencës:* Bizneset vendase duhet të shfrytëzojnë instrumentet e financës së gjelbër për të ulur kostot e tyre operative dhe të kapitalit përmes investimeve në energji të rinovueshme dhe teknologji të pastra.
- *Zgjerimi i modeleve të suksesshme bankare:* Sektori bankar në tërësi duhet të ndjekë praktika të ngjashme mbështetëse dhe stimuluese për sipërmarrjet, duke e kthyer financimin e gjelbër në një standard të aksesueshëm për çdo shkallë biznesi.

4.2.2 Vizita studimore

Në kuadër të vënies në praktikë të njohurive dhe koncepteve të përftuara gjatë zhvillimit të procesit mësimor në auditorët e fakultetit, studentët kanë realizuar vazhdimisht vizita studimore pranë kompanive të sigurimit, institucioneve financiare dhe shoqërive të konsulencës dhe auditimit. Ndër institucionet e vizituara përfshihen kompani të rëndësishme të tregut të sigurimeve, si Sigma VIG, Atlantik sh.a., Sigal Unica Group dhe Albsig, si edhe institucione të tjera financiare dhe profesionale, si ProCredit Bank dhe Deloitte Albania Ltd.

Gjatë këtyre vizitave, stafi dhe përfaqësuesit e institucioneve pritëse kanë realizuar prezantime mbi veprimtarinë e tyre, strukturën organizative, shërbimet dhe produktet që ofrojnë, si dhe mbi praktikatat dhe nismat e ndërmarra në funksion të zhvillimit të qëndrueshëm. Nëpërmjet komunikimit të drejtpërdrejtë me profesionistët e fushës, studentët kanë pasur mundësinë të njihen më nga afër me mënyrën se si konceptet teorike të trajtuara në auditor zbatohen në situata konkrete dhe në përputhje me kërkesat e tregut.

Vizitat studimore përbëjnë një komponent të rëndësishëm të procesit të formimit profesional të studentëve, pasi u mundësojnë atyre të zhvillojnë aftësi praktike, të kuptojnë më mirë dinamikën dhe funksionimin e tregut të punës, si dhe të krijojnë një perceptim më të qartë mbi mundësitë e punësimit dhe zhvillimit të karrierës. Gjithashtu, këto aktivitete nxisin bashkëpunimin dhe ndërveprimin midis universitetit dhe sektorit privat, duke krijuar ura komunikimi dhe mundësi për shkëmbimin e përvojave ndërmjet komunitetit akademik dhe profesionistëve.

Një tjetër avantazh i rëndësishëm i këtyre vizitave është mundësia që studentët të krijojnë kontakte të drejtpërdrejta me përfaqësues të kompanive dhe institucioneve, duke zgjeruar rrjetin e tyre profesional dhe duke u njohur me kërkesat, kompetencat dhe aftësitë që vlerësohen nga punëdhënësit. Në këtë mënyrë, vizitat studimore shërbejnë jo vetëm si një mekanizëm për plotësimin e formimit akademik me përvojë praktike, por edhe si një instrument për orientimin profesional të studentëve dhe lehtësimin e kalimit të tyre nga jeta universitare drejt tregut të punës.



Në tërësi, këto vizita kontribuojnë në rritjen e cilësisë së procesit të të nxënës, në forcimin e lidhjes midis teorisë dhe praktikës dhe në përgatitjen e studentëve për t'iu përgjigjur më mirë kërkesave dhe sfidave të tregut bashkëkohor të punës.

4.2.3 Aktivitete informuese dhe konsultative

Gjatë kohëzgjatjes së projektit janë zhvilluar workshope/tryeza të rrumbullakëta me tematika të ndryshme dhe pjesëmarrje të pjestarëve të stafit akademik, studentëve dhe përfaqësuesve të kompanive dhe institucioneve të interesuara.

Tryezë e rrumbullakët mbi rolin e bankave në tranzicionin e gjelbër

Në datën 26 maj 2025, në ambientet e Fakultetit të Ekonomisë të Universitetit të Tiranës, u zhvillua një tryezë e rrumbullakët mbi rolin e bankave në tranzicionin e gjelbër. Në këtë aktivitet morën pjesë grupe të ndryshme interesi, përfshirë përfaqësues nga bankat dhe institucione të tjera financiare, anëtarë të komunitetit të biznesit, staf akademik dhe studentë të programeve master. Qëllimi i takimit ishte të mundësonte një dialog gjithëpërfshirës mbi kontributin e sektorit bankar në zhvillimin e qëndrueshëm. Tryeza e rrumbullakët u fokusua në rolin e sektorit bankar në përshpejtimin e tranzicionit drejt një ekonomie të gjelbër dhe të qëndrueshme, duke trajtuar barrierat, mundësitë dhe mekanizmat për rritjen e financimit të gjelbër. Diskutimi u përqendrua në tema si më poshtë:

a) Barrierat për kreditimin e gjelbër

U evidentuan mungesa e të dhënave të standardizuara ESG dhe klimatike, vështirësitë në klasifikimin e projekteve të gjelbra, mungesa e ekspertizës teknike, kostot dhe periodat e kthimit të investimeve, kërkesa e kufizuar nga bizneset dhe kuadri rregullator jo i plotë. U theksua se financimi i gjelbër duhet parë edhe si mundësi biznesi dhe si pjesë e menaxhimit afatgjatë të riskut.

b) Produkte financiare të gjelbra

U nënvizua nevoja për produkte të thjeshta, të përshtatura me nevojat e klientëve dhe komercialisht të qëndrueshme, si kredi për eficiencë energjetike, energji të rinovueshme, automjete elektrike, ndërtesa të gjelbra dhe kredi të lidhura me objektiva të qëndrueshmërisë. Këto produkte duhet të ofrojnë përfitime konkrete ekonomike për klientët.

c) Roli i rregullatorëve

U diskutua rëndësia e një kuadri të qartë dhe të harmonizuar për klasifikimin dhe raportimin e financimit të gjelbër, si dhe i mekanizmave të garancisë, ndarjes së riskut dhe bashkëfinancimit. Rregullimi duhet të nxisë tranzicionin pa krijuar barrë të panevojshme administrative.

d) Instrumentet e financimit të gjelbër

Obligacionet e gjelbra dhe kreditë e lidhura me qëndrueshmërinë u vlerësuan si instrumente me potencial për mobilizimin e kapitalit dhe lidhjen e financimit me rezultate konkrete mjedisore. U theksua nevoja për objektiva të matshëm dhe të verifikueshëm lehtësisht.

e) Ndikimi financiar dhe menaxhimi i riskut

Financimi i gjelbër duhet të integrohet në proceset e kreditimit, menaxhimit të riskut dhe planifikimit financiar. Bankat duhet të synojnë ndërtimin e portofolave që kombinojnë rentabilitetin, menaxhimin e riskut dhe ndikimin pozitiv në mjedis.

Përfundime

- Tryeza konfirmoi rolin e rëndësishëm të sektorit bankar në tranzicionin e gjelbër. Zhvillimi i financimit të gjelbër kërkon të dhëna cilësore, kapacitete teknike, kërkesë tregu dhe një kuadër të qartë rregullator.
- E evidentua vecanërisht nevoja për kalimin nga një qasje kryesisht rregullatore drejt një qasjeje strategjike dhe komerciale, ku financimi i gjelbër shihet si mundësi për produkte të reja, diversifikim, menaxhim risku dhe marrëdhënie afatgjata me klientët. Kjo kërkon bashkëpunim ndërmjet bankave, rregullatorëve, institucioneve publike, bizneseve dhe investitorëve.

Rekomandime

- Krijimi i një kuadri të unifikuar për financimin e gjelbër, me standarde të qarta për ESG, raportimin dhe transparencën.
- Forcimi i kapaciteteve të bankave dhe menaxhimit të riskut klimatik, përmes përmirësimit të të dhënave ESG, vlerësimit të projekteve të gjelbra dhe integritetit të faktorëve klimatikë në planifikimin financiar.
- Zhvillimi i produkteve dhe mekanizmave financiarë të përshtatur, duke përfshirë kredi të gjelbra, obligacione të gjelbra, garanci dhe bashkëfinancim, veçanërisht për SME-të.
- Forcimi i bashkëpunimit dhe matjes së rezultateve, përmes dialogut të vazhdueshëm bankë - rregullator dhe vlerësimit të financimit bazuar si në performancën financiare, ashtu edhe në ndikimin mjedisor.

Workshop mbi pasurimin e kurrikulave duke përfshirë politikat e BE-së

Në datën 9 Qershor 2025, në ambjentet e Fakultetit të Ekonomisë, u zhvillua *Workshopi me temë "Pasurimi i kurrikulave duke përfshirë politikat e Bashkimit Evropian"*. Në këtë aktivitet morën pjesë anëtarë të stafit akademik dhe ekspertë të angazhuar në projektet që aplikohen në FEUT, me qëllim diskutimin e propozimeve për përmirësimin dhe pasurimin e kurrikulave në përputhje me kuadrin bashkëkohor të politikave të BE-së.



Gjatë workshop-it, pjesëmarrësit në fillim prezantuan projektet që aktualisht po zbatohen në FEUT, duke reflektuar në mënyrë kritike mbi ndikimin e tyre në cilësinë e procesit të mësimdhënies dhe të nxënies. Gjithashtu, pjesëmarrësit ndanë praktikatat më të mira, mësimet e nxjerra dhe përvojat e fituara gjatë zbatimit të projekteve.

Përfundime

- Integrimi sistematik i politikave dhe prioriteteve të BE-së në kurrikulat universitare, veçanërisht në fushat që lidhen me zhvillimin e qëndrueshëm, financat e gjelbra, digjitalizimin, inovacionin dhe tranzicionin drejt një ekonomie të gjelbër.
- Forcimi i bashkëpunimit ndërmjet stafit akademik dhe ekspertëve të projekteve, me qëllim shkëmbimin e njohurive, praktikave më të mira dhe materialeve të zhvilluara gjatë zbatimit të projekteve, duke i shndërruar rezultatet e projekteve në burime të dobishme për procesin mësimor.
- Përfshirja e rasteve studimore, praktikave dhe rezultateve konkrete të projekteve evropiane në procesin e mësimdhënies, në mënyrë që studentët të lidhin njohuritë teorike me zhvillimet dhe politikatat aktuale të Bashkimit Evropian dhe me sfidat e ekonomisë shqiptare.
- Krijimi i një mekanizmi të vazhdueshëm për monitorimin dhe përditësimin e kurrikulave, në mënyrë që ato të reflektojnë ndryshimet në politikatat dhe prioritetet e BE-së dhe të sigurojnë përshtatjen e vazhdueshme të programeve të studimit me nevojat e tregut të punës dhe zhvillimet evropiane.

Rekomandime

- Të nxitet përfshirja e mëtejshme e tematikave të BE-së në programet dhe lëndët ekzistuese, duke identifikuar modulet ku politikatat, direktivat dhe praktikatat evropiane mund të integrohen në mënyrë më të drejtpërdrejtë.
- Të zhvillohen materiale të përbashkëta mësimore, duke përfshirë raste studimore, ushtrime praktike dhe materiale të bazuara në rezultatet e projekteve të FEUT, të cilat mund të përdoren nga pedagogët në procesin mësimor.
- Të vazhdojnë të organizohen në mënyrë periodike aktivitete të ngjashme, me pjesëmarrjen e stafit akademik, ekspertëve, përfaqësuesve të institucioneve dhe aktorëve të biznesit, për të diskutuar zhvillimet e reja në politikatat e BE-së dhe ndikimin e tyre në arsimin ekonomik.

Workshop mbi sigurimin e gjelbër

Në datën 21 Janar 2026, në ambjentet e Fakultetit të Ekonomisë, u zhvilluar *Workshopi me temë "Sigurimi i Gjelbër"*. Në këtë workshop ishin të pranishëm studiues dhe kërkues shkencorë në fushën e financave të gjelbra, drejtues dhe ekspertë të kompanive të sigurimit si dhe studentë të vitit të dytë Master Profesional në Financë.



Gjatë workshop-it u diskutua rreth rëndësisë që i jepet industrisë së sigurimeve në dokumentat e hartuar në kuadër të Marrëveshjes së Parisit për arritjen e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm, rolit që ka industria e sigurimeve në përmbushjen e objektivave specifike si dhe lidhjen që ekziston midis shkallës së zhvillimit të tregut të sigurimeve dhe indeksit të objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm.

Diskutimet u fokusuan në rëndësinë e aplikimit të politikave dhe praktikave të gjelbra në industrinë e sigurimit, duke theksuar rolin kyç që luajnë shoqëritë e sigurimeve në këtë proces. Këto shoqëri japin kontributin e tyre jo vetëm përmes integritit të parimeve të qëndrueshmërisë në aktivitetin e tyre të përditshëm si biznese, por edhe duke inkurajuar dhe ndërgjegjësuar klientët e tyre për adoptimin e praktikave të gjelbra. Në këtë mënyrë, industria e sigurimit ka potencial të shndërrohet në një faktor të rëndësishëm nxitës për zhvillimin e qëndrueshëm dhe mbrojtjen e mjedisit.

Studentët shfaqën interes të madh dhe u angazhuan aktivisht në diskutimet gjatë workshopit, duke reflektuar mbi ndikimin që këto çështje mund të kenë në të ardhmen e tyre profesionale. Pjesëmarrja e tyre pasuroi dialogun dhe ndihmoi në lidhjen e teorisë me praktikën, duke nënvizuar rëndësinë e edukimit dhe ndërgjegjësimit të brezit të ri për praktikatat e qëndrueshme në industri. Workshopi u përqendrua në temat e mëposhtme:

1. Sigurimi i Gjelbër

Prezantimi trajtoi konceptin e Sigurimit të Gjelbër dhe rolin e sektorit të sigurimeve në menaxhimin e rreziqeve klimatike dhe mbështetjen e zhvillimit të qëndrueshëm. U shpjegua lidhja ndërmjet ndryshimeve klimatike, rritjes së rreziqeve fizike dhe të tranzicionit, si dhe ndikimi i tyre në aktivitetin dhe produktet e kompanive të sigurimit. Në vijim u prezantuan shembuj konkretë të produkteve të sigurimit të gjelbër në sektorët e automjeteve, pronave, bujqësisë dhe energjisë së rinovueshme, si dhe roli i siguriesve në financimin e qëndrueshëm dhe ESG

Përfundime

- Sigurimi i Gjelbër është një instrument strategjik për menaxhimin e rreziqeve klimatike dhe mbështetjen e zhvillimit të qëndrueshëm, duke lidhur sigurimin tradicional me mbrojtjen e mjedisit.
- Kompanitë e sigurimit kanë rol të rëndësishëm në tranzicionin e gjelbër, jo vetëm përmes mbulimit të rreziqeve, por edhe përmes investimeve të qëndrueshme dhe nxitjes së sjelljeve miqësore me mjedisin.
- Integrimi i ESG-së, teknologjisë dhe analizës së të dhënave po bëhet thelbësor për konkurrueshmërinë e industrisë së sigurimeve, duke përmirësuar menaxhimin e riskut dhe përshtatjen me kërkesat e reja rregullatore dhe të konsumatorëve.

Rekomandime

- Rritja e ndërgjegjësimit dhe edukimit të konsumatorëve, bizneseve dhe profesionistëve mbi sigurimin e gjelbër, ndryshimet klimatike, ESG dhe financimin e qëndrueshëm.
- Nxitja e inovacionit dhe zhvillimit profesional, përmes kurseve, certifikimeve, praktikave profesionale dhe projekteve konkrete në fushën e ESG-së dhe sigurimeve të gjelbra.
- Zbatimi i strategjive të qarta dhe transparente ESG nga kompanitë, duke raportuar progresin, investuar në inovacion dhe krijuar incentiva për klientët që adoptojnë praktika më të qëndrueshme.

2. Produktet e sigurimit të gjelbër

Sigurimi i Gjelbër përfaqëson një evolucion të rëndësishëm të industrisë së sigurimeve, duke e lidhur menaxhimin e riskut me mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Ndryshimet klimatike, rritja e katastrofave natyrore, kërkesa e konsumatorëve për produkte ekologjike, investimet ESG dhe kërkesat rregullatore të BE-së po e shtojnë këtë sektor në shumë vende të Evropës drejt produkteve dhe modeleve të reja të sigurimit.

Produktet e sigurimit të gjelbër përfshijnë sigurimin e automjeteve elektrike dhe hibride, energjisë së rinovueshme, ndërtesave me efikasitet energjetik, bujqësisë së qëndrueshme dhe produkteve të lidhura me stil më të shëndetshëm jetese. Zhvillimi i këtyre produkteve kërkon kombinimin e analizës financiare dhe aktuariale me të dhënat klimatike, teknologjinë, inovacionin dhe parimet ESG.

Ky transformim po ndikon edhe në tregun e punës, duke krijuar kërkesë për ekonomistë, analistë të riskut mjedisor dhe klimatik, analistë të dhënash dhe ekspertë në fushën e zhvillimit të qëndrueshëm. Për këtë arsye, njohuritë mbi ESG, financat e qëndrueshme, analizën e të dhënave dhe standardet europiane bëhen gjithnjë e më të rëndësishme për profesionistët e rinj.

Përfundime

- Ndryshimet klimatike dhe kërkesat e tregut po transformojnë produktet e sigurimit. Automjetet elektrike, energjia e rinovueshme, ndërtesat ekologjike dhe bujqësia e qëndrueshme krijojnë nevojë për produkte të specializuara dhe modele të reja çmimi.
- Transformimi i industrisë krijon mundësi të reja profesionale. Ekonomistët dhe profesionistët e rinj që kombinojnë njohuritë financiare me ESG, riskun klimatik dhe të dhënave do të jenë më të përgatitur për kërkesat e tregut të ardhshëm.
- Zhvillimi i produkteve të Sigurimit të Gjelbër krijon mundësi të reja për tregun e sigurimeve, veçanërisht në sektorë si transporti, ndërtimi, bujqësia dhe energjia e rinovueshme.
- Inovacioni dhe përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike do të jenë gjithnjë e më të rëndësishme për sektorin e sigurimeve, duke krijuar njëkohësisht mundësi të reja profesionale për studentët dhe profesionistët e ekonomisë.



Rekomandime

- Krijimi dhe diversifikimi i produkteve të sigurimit të gjelbër, veçanërisht në energjinë e rinovueshme, transportin elektrik, ndërtesat me eficiencë energjetike dhe bujqësinë e qëndrueshme.
- Investimi në teknologji dhe analizën e të dhënave, për të përmirësuar vlerësimin e riskut klimatik dhe përshtatur çmimin e sigurimit me profilin real të klientit.
- Përshtatja e produkteve me tregun shqiptar, duke marrë në konsideratë nevojat, karakteristikat dhe specifikat e ekonomisë dhe konsumatorëve vendas.
- Forcimi i bashkëpunimit ndërinstitucional, ndërmjet kompanive të sigurimit, institucioneve publike dhe sektorit financiar, për zhvillimin e mekanizmave dhe produkteve që mbështesin qëndrueshmërinë.

3. Sigurimi i bujqësisë dhe praktikat në Shqipëri dhe Ballkan

Kjo pjesë e workshop-it u fokusua në sigurimin e bujqësisë dhe menaxhimin e rreziqeve klimatike në Shqipëri dhe Ballkan. U evidentua se mbulimi i fermerëve ndaj rreziqeve natyrore mbetet i kufizuar, i ndikuar nga kostot e sigurimit, ndërgjegjësimi i ulët dhe kultura e kufizuar e sigurimit. Në këtë kontekst, u trajtua potenciali i Sigurimit të Gjelbër për bujqësinë, veçanërisht për mbulimin e rreziqeve si thatësitrat, përmbytjet dhe erërat e forta.

Një vëmendje e veçantë iu kushtua sigurimit parametrik (Parametric Insurance), i cili bazohet në tregues objektivë, si niveli i reshjeve apo temperatura, dhe mundëson pagesa më të shpejta dhe transparente. Shembujt rajonalë u përdorën për të ilustruar potencialin e zhvillimit të instrumenteve të reja të sigurimit dhe financimit të rrezikut klimatik në Shqipëri dhe Ballkan.

Përfundime

- Mbulimi i rreziqeve klimatike në bujqësi në Shqipëri dhe Ballkan mbetet i pamjaftueshëm, duke krijuar nevojë për zhvillimin e produkteve më të përshtatshme dhe të përballueshme për fermerët.
- Sigurimi i Gjelbër mund të luajë një rol të rëndësishëm në rritjen e qëndrueshmërisë së sektorit bujqësor, duke ndihmuar fermerët të përballojnë pasojat financiare të fenomeneve ekstreme klimatike.
- Sigurimi parametrik paraqet një mundësi inovative për tregun rajonal, pasi pagesat e bazuara në tregues objektivë mund të reduktojnë kohën e kompensimit dhe të rrisin transparencën e procesit.
- Ekziston potencial i konsiderueshëm për inovacion dhe ndërhyrje të politikave publike, me qëllim zgjerimin e sigurimit bujqësor dhe përmirësimin e menaxhimit të rrezikut klimatik.

Rekomandime

- Të zhvillohen produkte të sigurimit bujqësor të përshtatura për realitetin shqiptar, me fokus të veçantë te rreziqet më të shpeshta si thatësitat, përmbytjet dhe temperaturat ekstreme.
- Të promovohet përdorimi i sigurimit parametrik, duke shfrytëzuar të dhëna meteorologjike dhe klimatike të besueshme për krijimin e produkteve më të shpejta, transparente dhe të aksesueshme.
- Të shqyrtohen mekanizma mbështetës nga institucionet publike, përfshirë skema subvencionimi ose bashkëndarjeje të rrezikut, për të ulur koston e sigurimit dhe për të nxitur pjesëmarrjen e fermerëve.
- Të rritet edukimi dhe ndërgjegjësimi financiar i fermerëve, në mënyrë që sigurimi të kuptohet jo vetëm si një kosto shtesë, por si një instrument për mbrojtjen e të ardhurave dhe qëndrueshmërinë e aktivitetit bujqësor.

4. Makinat elektrike dhe Sigurimi i Gjelbër në Shqipëri

Në këtë prezantim u trajtua përdorimi i transportit elektrik në Shqipëri dhe rolin që mund të luajë industria e sigurimeve përmes konceptit “Sigurim i Gjelbër”. Automjetet elektrike paraqesin një mundësi për reduktimin e ndotjes, kostove të energjisë dhe varësisë nga karburantet fosile. Në këtë proces, sigurimet mund të kontribuojnë përmes produkteve dhe tarifave të përshtatura me karakteristikat dhe risqet e automjeteve elektrike.

Sigurimi i gjelbër nuk kufizohet vetëm te sigurimi i automjeteve elektrike, por përfshin edhe bateritë, stacionet e karikimit dhe risqet e reja teknologjike, si dhe integrimin e kriterëve ESG në verimtarinë operacionale edhe te vet shoqëritë të sigurimit. Kështu, sigurimi mund të shndërrohet nga një instrument thjesht financiar në një mekanizëm që nxit sjellje dhe investime më të qëndrueshme.

Shqipëria ka potencial për zhvillimin e këtij tregu, por përballlet me sfida si infrastruktura e kufizuar e karikimit, kostot fillestare, perceptimi i riskut dhe mungesa e një kuadri të plotë strategjik për transportin e mjeteve elektrike. Për këtë arsye, tranzicioni kërkon bashkëpunim të ngushtë ndërmjet institucioneve publike, industrisë së sigurimeve, sektorit privat dhe akademisë.

Përfundime

- Transporti i automjeteve elektrike përbën një mundësi strategjike për Shqipërinë, me përfitime mjedisore, ekonomike dhe sociale.
- Industria e sigurimeve mund të luajë rol aktiv përmes produkteve të reja dhe diferencimit të primeve sipas riskut dhe ndikimit mjedisor.
- Sigurimi i gjelbër krijon mundësi për inovacion në sigurimin e automjeteve elektrike, baterive, infrastrukturës së karikimit dhe risqeve teknologjike.



- Zhvillimi i tregut kërkon mbështetje më të koordinuar institucionale, infrastrukturore dhe rregullatore.
- Bashkëpunimi akademi – industri - institucione publike është i rëndësishëm për kërkimin, vlerësimin e risqeve dhe përgatitjen e profesionistëve të rinj.

Rekomandime

- Rekomandohet zhvillimi i produkteve të dedikuara Sigurimi i Gjelbër për automjetet elektrike dhe hibride, me mbulime specifike për bateritë, pajisjet e karikimit dhe risqet teknologjike. Gjithashtu, kompanitë e sigurimit mund të studiojnë modele të diferencimit të primeve që nxisin përdorimin e mjeteve me ndikim më të ulët mjedisor, duke ruajtur vlerësimin korrekt të riskut.
- Një prioritet tjetër është forcimi i bashkëpunimit me universitetet përmes projekteve kërkimore, studimeve të tregut, praktikave profesionale dhe përfshirjes aktive të studentëve në analizimin e risqeve dhe zhvillimin e produkteve të reja. Është gjithashtu e nevojshme krijimi i të dhënave mbi dëmet, kostot e riparimit, bateritë, aksidentet dhe sjelljen e përdoruesve të automjeteve elektrike.
- Së fundi, rekomandohet një dialog më i strukturuar me institucionet publike për një kuadër strategjik dhe rregullator më të qartë që përfshin ESG, si dhe rritja e edukimit financiar dhe mjedisor të konsumatorëve.

Pra, tranzicioni drejt mobilitetit elektrik nuk është vetëm një proces teknologjik, por kërkon transformim edhe të sektorit financiar dhe të sigurimeve. Sigurimi i gjelbër mund të shërbejë si pikë takimi ndërmjet inovacionit, qëndrueshmërisë dhe menaxhimit të riskut. Në këtë kuadër, bashkëpunimi ndërmjet kompanive të sigurimit, stafit akademik dhe studentëve krijon mundësi për lidhjen e njohurive akademike me nevojat reale të tregut dhe për zhvillimin e zgjidhjeve të zbatueshme në Shqipëri.

5. Vizibiliteti i Sigurimeve në politikat e zhvillimit të qëndrueshëm të BE-së

Prezantimi nxorri në pah një paradoks të rëndësishëm: ndërsa sigurimi ka një rol të madh në mbështetjen e zhvillimit të qëndrueshëm, tranzicionit klimatik dhe menaxhimit të fatkeqësive, ai mbetet relativisht i padukshëm në kuadrin institucional të Agjendës 2030.

Në SDG 8.10, sigurimi përmendet drejtpërdrejt, por fokusi i indikatorëve mbetet kryesisht te përfshirja bankare, jo te sigurimet. Në Paris Agreement dhe Sendai Framework, sigurimi njihet si instrument për transferimin dhe menaxhimin e riskut klimatik dhe të fatkeqësive. Në Addis Ababa Action Agenda dhe në raportet e financimit të zhvillimit të qëndrueshëm, sigurimi përmendet shumë më rrallë se bankat, kreditimi dhe investimet, pavarësisht se sigurimi nuk është vetëm një mekanizëm për të kompensuar humbje, por edhe një mundësues i investimeve dhe i tranzicionit të qëndrueshëm.

Përfundime



"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

- Ekziston një hendek mes rëndësisë reale dhe dukshmërisë së sigurimit: Dokumentet e Agjendës 2030 e trajtojnë sigurimin si element dytësor krahasuar me bankingun dhe investimet, pavarësisht rolit të tij në absorbimin e riskut dhe mobilizimin e kapitalit.
- Sigurimi është parakusht për realizimin e shumë investimeve të gjelbra: Pa transferimin dhe menaxhimin e riskut përmes sigurimit/risigurimit, një pjesë e investimeve në energji, infrastrukturë dhe teknologji të reja mund të mos jetë e financueshme ose të ketë kosto shumë më të lartë.
- Kontributi i sigurimit në SDGs duhet matur më mirë: Indikatorët aktualë nuk pasqyrojnë mjaftueshëm kontributin e sigurimit në reziliencën klimatike, mbrojtjen financiare, katastrofat, investimet e qëndrueshme dhe mundësimin e tranzicionit energjetik.

Rekomandime

- Sigurimi të bëhet më i dukshëm në politikat e zhvillimit të qëndrueshëm: Në rishikimin në të ardhmen të dokumenteve dhe akteve në fushën e zhvillimit të qëndrueshëm, sigurimi duhet të trajtohet si një shtyllë e financimit të zhvillimit, krahas bankingut dhe investimeve, me objektiva dhe indikatorë të dedikuar.
- Të zhvillohen indikatorë që matin ndikimin real të sigurimit: Për shembull mund të përcaktohen indikatorë të tillë si: mbulimi ndaj risqeve klimatike dhe katastrofave nga sigurimet, vlera e investimeve të siguruesve në ekonomi të qëndrueshme, kontributi i sigurimit në mundësimin e projekteve të tranzicionit energjetik etj.
- Të forcohet partneriteti publik - privat për sigurimin e risqeve të reja: Qeveritë, politikëbërësit, bankat dhe siguruesit/risiguruesit duhet të bashkëpunojnë për produkte dhe mekanizma të rinj për riskun klimatik, biodiversitetin dhe katastrofat.

4.3 Kërkimi shkencor

Me qëllim promovimin e njohurive dhe ndërgjegjësimit mbi zhvillimin e qëndrueshëm dhe financat e gjelbra në Shqipëri, anëtarët e ekipit të projektit kanë zhvilluar një veprimtari të gjerë kërkimore-shkencore në këtë fushë. Në kuadër të kësaj veprimtarie, ata kanë marrë pjesë në konferenca kombëtare dhe ndërkombëtare, si dhe kanë publikuar artikuj dhe punime shkencore/webinarë që trajtojnë çështje të lidhura me zhvillimin e qëndrueshëm, financat e gjelbra dhe tranzicionin drejt një ekonomie më të qëndrueshme. Në kuadër të projektit janë realizuar:

Referimi “*Drejt tranzicionit të gjelbër: Sfidat, mundësitë dhe implikimet financiare për kompanitë shqiptare*” i prezantuar në Konferencën Ndërkombëtare “Zhvillimi Rajonal në Kohë Ndryshimesh: Integrimi i Sfidave dhe Mundësive për një të Ardhme të Qëndrueshme”, organizuar nga Universiteti “Fan Noli”, Korçë, më 21–22 nëntor 2025. Në këtë referim u theksua se mbështetja e bizneseve për të investuar në teknologji të gjelbra është thelbësore për krijimin e një ekonomie të qëndrueshme, konkurruese dhe rezistente ndaj ndryshimeve



klimatike. Për të realizuar plotësisht potencialin e tranzicionit të gjelbër, nevojitet bashkëpunim i koordinuar ndërmjet bizneseve, qeverisë dhe institucioneve financiare.

Referimi *“Kontributi i industrisë së sigurimeve në zhvillimin e qëndrueshëm: Një analizë e politikave në kontekstin e Bashkimit Evropian”* i prezantuar në Konferencën e 16-të Ndërkombëtare Shkencore “Inteligjenca Artificiale dhe Transformimi i Orientuar drejt Qëndrueshmërisë: Riformësimi i Biznesit dhe Shoqërisë në rrugën drejt Integritimit në BE”, organizuar nga UAMD më 28–29 prill 2026, në Fakultetin e Biznesit në Durrës. Studimi konkludoi se industria e sigurimeve luan një rol të rëndësishëm në arritjen e objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm, veçanërisht në reduktimin e varfërisë, shëndetin dhe mirëqenien, barazinë gjinore, rritjen ekonomike dhe veprimin ndaj klimës. Ndikimi është më i madh në vendet me tregje sigurimesh më të zhvilluara.

Punimi *“Akademia dhe roli i saj në raportimin financiar të bizneseve”* i botuar në “European Journal of Economic and Financial Research”, Vëllimi 10, Numri 4, 2026. Artikulli thekson rëndësinë e bashkëpunimit akademi – biznes - qeveri në përmirësimin e raportimit financiar duke integruar dimensionet e ESG-ve në këtë raportim. Akademia ofron njohuri dhe përgatitje profesionale, biznesi sjell përvojën praktike, ndërsa qeveria krijon kuadrin ligjor dhe rregullator. Analiza empirike bazuar nga në një database me të dhëna të mbledhura nga pyetësorë në 169 biznese shqiptare tregon rëndësinë e njohurive për qëndrueshmërinë dhe përgatitjen e raporteve jofinanciare. Ky bashkëpunim ndihmon në rritjen e transparencës, besimit të investitorëve dhe krijimit të vlerës afatgjatë.

Gjatë kohëzgjatjes së projektit studentët janë orientuar në përzgjedhjen dhe zhvillimin e temave të diplomës/mikrotezës drejt çështjeve që lidhen me zhvillimin e qëndrueshëm dhe financat e gjelbra. Në kuadër të këtyre punimeve, është nxitur trajtimi i rasteve studimore konkrete nga Shqipëria dhe vende të ndryshme të Evropës, me synim forcimin e lidhjes ndërmjet njohurive teorike, praktikave bashkëkohore dhe sfidave konkrete në fushën e zhvillimit të qëndrueshëm dhe financave të gjelbra.

4.4 Diseminimi

Përveç pjesëmarrjes në tryeza të rrumbullakëta, workshope, vizita studimore dhe programe internshipi, grupi i projektit ka ndërmarrë një sërë aktiviteteve për shpërndarjen e njohurive, rritjen e ndërgjegjësimit dhe forcimin e kapaciteteve në fushën e financave të gjelbra dhe të politikave të Bashkimit Evropian për zhvillimin e qëndrueshëm. Në kuadër të aktiviteteve të komunikimit dhe diseminimit, janë hartuar dhe vënë në dispozicion materiale të ndryshme informuese dhe edukuese, ndër të cilat edhe webinarë tematikë, të cilët janë publikuar në faqen zyrtare të internetit të projektit.

Këto aktivitete kanë kontribuar në zgjerimin e aksesit në informacion dhe njohuri mbi financat e gjelbra dhe zhvillimin e qëndrueshëm, duke mundësuar që rezultatet dhe përmbajtjet e projektit të arrijnë një audiencë më të gjerë përtej pjesëmarrësve të drejtpërdrejtë. Në këtë



mënyrë, aktivitetet e disseminimit kanë mbështetur efektin shumëfishues të projektit dhe kanë kontribuar në krijimin e një baze më të gjerë njohurish dhe kapacitetesh në këto fusha.